

สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญ
อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร

Situations of Implementation in Non-Formal Education Based
on Students' Perceptions under Non-Formal Education and
Informal Education Center in Chanpen Sub-District, Tao-ngo
District, Sakon Nakhon Province

ณพนธ์ ศรีปากดี¹ และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์¹

Received: July, 2015; Accepted: October, 2015

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษาและอายุของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นพื้นฐาน กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 111 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.89 - 0.91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ f-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

E-mail: namfhon_b@hotmail.com

เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ จำแนกตามอายุ ระหว่างอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35 - 45 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยนักศึกษาที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป จะมีการรับรู้ที่มากกว่านักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 35 - 45 ปี

คำสำคัญ : การศึกษานอกระบบ; การรับรู้; กศน. ตำบล

Abstract

This study was aimed at studying and comparing situations of implementation in non-formal education based on students' perceptions under non-formal education and informal education center in chanpen Sub-district, Tao-ngoi District, Sakon Nakhon Province classified by educational background and age. The samples were 111 preliminary students of non-formal education and informal education center in Chanpen Sub-district, Tao-ngoi District, Sakon Nakhon Province in academic year 2012; they were selected by Stratified Random Sampling. The instrument used in data collection was a five-rating scale questionnaire with the discrimination between 0.89 and 0.91, and the reliability was 0.91. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and f-test (One-way ANOVA).

The results were found that overall situations of implementation in non-formal education based on students' perceptions under non-formal education and informal education center in Chanpen Sub-district, Tao-ngoi District, Sakon Nakhon Province were at the high level. Considering in an individual aspect, it was found that the highest average was Participation, whereas the lowest ones were Monitoring, Evaluation and Reporting. In comparison, overall situations of implementation in non-formal education based on students' perceptions under non-formal education and informal education center in chanpen Sub-district classified by educational backgrounds: primary, junior secondary and senior secondary, were not different. In comparison, overall situations of implementation in non-formal education based on students' perceptions under non-formal education and informal education

center in Chanpen Sub-district classified by ages: lower than 35 year, between 35 - 45 year and 45 year and over, were statistically significant different at the 0.01 level. The result showed that the students who were 45 year and over had more perceptions than those who were lower than 35 year and 35 - 45 year.

Keywords: Non-Formal Education; Perceptions; Sub-district Non-Formal Education Center

บทนำ

ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา โดยมีกลไกที่วิเคราะห์ปัญหา ของระบบการศึกษา และเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและกฎหมายของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งในการดำเนินงานให้สนองตอบวิสัยทัศน์ได้นั้น จำเป็นต้องมีหลายปัจจัยช่วยผลักดัน และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง คือ ทุก ๆ ฝ่ายในชุมชน กลุ่มประชาชนต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา และเครือข่าย ีพี่น้อง จะต้องร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ และถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งกลไกที่เชื่อมต่อดังกล่าวในชุมชนกับองค์ความรู้ภายนอกชุมชนดังกล่าว ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน (ศรช.)” นั้นเอง (พิมพ์ใจ, 2552)

“ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน” เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ในชุมชน เป็นสถานที่ที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน และเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนา แบบพึ่งตนเอง โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะจัดตั้งอยู่ในชุมชน กำกับดูแลโดยองค์กรชุมชน ยึดหลักการใช้ ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาของชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) สังกัดสำนัก ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำหรับประชาชน ผู้พลาดโอกาส ด้อยโอกาส และ ขาดโอกาสทางการศึกษา ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาอาชีพ เพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ และการมีอาชีพ อย่างยั่งยืน” โดยใช้วิธีการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายรูปแบบภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ที่มีอยู่ในทุกตำบล ทั้งนี้เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องเป็นความต้องการของประชาชนในชุมชน ดังนั้นการส่งเสริมให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขึ้นในชุมชน

จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เสนอให้กับชุมชน เมื่อการศึกษาได้มีการปฏิรูปขึ้น ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยในปีงบประมาณ 2553 สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนศูนย์การเรียนชุมชนในทุกตำบลให้เป็น “กศน.ตำบล” (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2541) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และร่วมผลักดันให้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสนองตอบวิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพอีกด้วย

เมื่อ กศน.ตำบล ถูกกำหนดให้เป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร หนึ่งในหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสกลนคร จึงได้จัดตั้ง กศน.ตำบล ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบลในอำเภอ ได้แก่ กศน. ตำบลต่างอย ตำบลนาตาล ตำบลบึงทวาย และตำบลจันทร์เพ็ญ เพื่อดำเนินการจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภายใน กศน.ตำบล ให้สอดคล้องตามนโยบายรัฐบาล นโยบายสำนักงาน กศน. และนโยบายระดับจังหวัด รวมถึงนโยบายระดับอำเภอ สำหรับประชาชนในอำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยมุ่งเน้นในด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย การส่งเสริมกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม และชุมชน การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการจัดตั้งและจัดกิจกรรมใน กศน.ตำบลนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่ดีที่เป็น การเปิดพื้นที่ให้ผู้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานจากศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) สู่มูลนิธิการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน.ตำบล) โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอต่างอย (กศน. อำเภอต่างอย) พบว่ามีนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 1 มีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 56 คน จากนักศึกษา 640 คน ภาคเรียนที่ 2 มีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 60 คน จากนักศึกษา 713 คน ปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 1 มีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา 36 คน จากนักศึกษา 984 คน และภาคเรียนที่ 2 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนมีนาคม 2555) มีนักศึกษาทั้งสิ้น 864 คน แต่ยังไม่ปรากฏข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจากข้อมูลตัวเลขพบว่าการจัดกิจกรรมการศึกษาภายใน กศน.ตำบล ของอำเภอต่างอย มีนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาจำนวนมากว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละภาคเรียน

ดังนั้น หากทราบถึงสภาพและปัญหา เพื่อเป็นแนวทางพัฒนา กศน.ตำบล ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยในฐานะครู กศน.ตำบล หนึ่งในบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ซึ่งทำหน้าที่จัดและส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน กศน.ตำบล จึงมีความสนใจทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษา

นอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ด้วยเห็นว่าผู้รับบริการซึ่งเป็นนักศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องร่วมกิจกรรมภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่น้อยกว่า 2 ปี ถึงจะจบหลักสูตร จึงเป็นผู้รับที่ สามารถสะท้อนแนวคิดความต้องการได้เป็นอย่างดี โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำการศึกษาตามมาตรฐาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ประจำปี 2554 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการติดตาม ประเมินผล และรายงานเพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนางาน กศน.ตำบล ที่เริ่มจากอำเภอต่างอย สามารถขยายผลสู่อำเภออื่น ๆ ของจังหวัดสกลนคร และจังหวัดอื่น ๆ ได้ต่อไป และเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน จึงใช้ชื่อย่อของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญว่า “กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ” เพื่อความสะดวกและง่ายในการอ่านรายงานการศึกษา

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร

สมมุติฐานการศึกษา

1. นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ที่ศึกษาในระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแตกต่างกัน
2. นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการศึกษา

ได้ศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยตามมาตรฐานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นพื้นฐาน กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 156 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นพื้นฐาน กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 111 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสัดส่วนของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบ ตามการรับรู้ของนักศึกษา กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.89 - 0.91 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ถึงผู้บริหาร ในสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พร้อมด้วยแบบสอบถามส่งถึงศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เพื่อส่งต่อไปให้ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ที่มีกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือและตอบแบบสอบถามโดยผู้ศึกษาส่งและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 111 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้รับบริการที่ศึกษาใน กศน.ตำบล อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมรายด้าน และรายชื่อการวิเคราะห์ที่ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IC)

3.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Coefficient of Correlation) (บุญชม, 2551)

3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของนักศึกษา กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ จำแนกตามอายุ ระหว่างอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35 - 45 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยนักศึกษาที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป จะมีการรับรู้ที่มากกว่านักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 35 - 45 ปี

อภิปรายผลการศึกษา

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินงาน ซึ่ง กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ ได้ตั้งอยู่ในชุมชน เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรม สถานที่เรียนรู้ สถานที่ศึกษาชองาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับตำบล กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่จัดสรรครุ กำหนดกิจกรรม กำหนดหลักสูตร สนับสนุนงบประมาณ หน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับชุมชน ตั้งแต่ผู้นำชุมชนไปถึงประชาชน เป็นผู้ให้การสนับสนุนสถานที่จัดตั้ง กศน. ตำบล ดังนั้น กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน ชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบอยู่เป็นประจำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ระบุมาตรฐานในการจัดการศึกษาข้อที่ 4 การบริหารจัดการว่า สถานศึกษาควรให้เครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา องค์กร ชุมชนท้องถิ่น และบุคลากร

มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ให้บรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อีกทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเป็นกันเองกับชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับประสิทธิ์ อดมาก (ประสิทธิ์, 2549) ได้ศึกษา กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 สรุปว่าบุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่าง กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์ และ ศุภวัฒน์ มณีอรุณฉาย (ศุภวัฒน์, 2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดสันทรายมูล และโรงเรียนวัดสันโค้ง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังมากในการที่ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณีชุมชน นำโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ขอความช่วยเหลือด้านแรงงานและวิชาการจากชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้สนามกีฬาของโรงเรียน และนำนักเรียนออกไปศึกษาสถานที่สำคัญในชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ ระหว่างอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35 - 45 ปี และ อายุ 45 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้รับบริการการจัดการศึกษานอกระบบส่วนมาก อยู่ในวัยผู้ใหญ่ จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามการรับรู้ด้วยประสบการณ์ แรงจูงใจ การตอบสนอง และปัจจัยส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นความสามารถ สติปัญญา หรือความสมบูรณ์หรือความบกพร่อง ทางด้านร่างกาย เป็นต้น ซึ่งคนเรานั้นมีความแตกต่างกัน และมีความต้องการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ตามทฤษฎีความต้องการเรียนรู้ของมนุษย์ของ เดวิก ซี.แมลเคลแลนด์ (McClelland's Learned Need Theory) (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2557) ที่ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่าเป็นความต้องการจากการเรียนรู้ จะมุ่งความต้องการที่บุคคลได้พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับ สุกิจ จันทรงสิกุล (สุกิจ, 2548) กล่าวว่า อายุ และการศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด และพฤติกรรม คนที่อายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมาก ในขณะที่คนอายุมากมักจะมีความคิดที่อนุรักษ์นิยม ยึดถือการปฏิบัติ ระมัดระวัง มองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่อายุน้อย เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์ชีวิต ที่แตกต่างกัน และการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี

3. ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่าง และมีอายุแตกต่างกัน จะมีการรับรู้แตกต่างกัน ดังนั้นระดับการศึกษา และอายุ มีผลต่อการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ที่กล่าวว่า บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและสภาพจิตวิทยา ความแตกต่างดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคล มีการเรียนรู้ บุคคลที่อยู่ต่างสภาพแวดล้อมกันจะได้รับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม ที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการจัด

กิจกรรมการศึกษานอกระบบจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความต้องการของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ การให้การศึกษาคควรคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกัน การจัดการศึกษาคควรจัดให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล คำนึงถึงเอกลักษณ์ของบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน วิธีสอนที่เหมาะสมและการจัดการเรียนการสอนที่ดีจึงควรเป็นไปเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อประชาชนผู้รับบริการและต่อหน่วยงานได้

1.2 บุคลากรที่ดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบ ควรให้ความสำคัญ และตระหนักรู้ ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ทั้งนี้เพื่อสามารถรายงานผลข้อมูลและการทำงานได้

1.3 ควรปรับปรุงด้านการอำนวยความสะดวก โดยเพิ่มสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างเหมาะสม และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.4 การจัดการเรียนรู้ของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ควรมีกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้กับนักศึกษา จะต้องมีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการอยากใฝ่เรียนรู้ ควรมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

1.5 การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ กศน. ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร นั้น ควรมีการนำแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ผู้บริหารและครูควรมีความเป็นกันเอง ควรมีวิธีการประเมินผลที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ดำเนินการโดย กศน. ตำบล

2.2 ควรทำวิจัยและพัฒนาศักยภาพการจัดการจัดกิจกรรมภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.3 ควรทำวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อผลในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้ทั่วถึงและครอบคลุม และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบในพื้นที่อื่น ๆ ได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2541). การพัฒนาคนโดยวิธีการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2557). ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. เข้าถึงเมื่อ (11 พฤษภาคม 2557). เข้าถึงได้จาก (www.dla.go.th)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก
- ประสิทธิ์ อดมาก. (2549). กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- พิมพ์ใจ เมษฐ์สุกใส. (2552). การพัฒนาต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ของประเทศเพื่อนบ้าน. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปี 2552. กรุงเทพมหานคร : รังสีการพิมพ์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2557). ทฤษฎีความต้องการเรียนรู้ของมนุษย์ของ เดวิด ซี. แมลเคลแลนด์ (McClelland's Learned Need Theory). เข้าถึงเมื่อ (17 ตุลาคม 2557). เข้าถึงได้จาก (www.stat.rmutt.ac.th/)
- ศุภวัฒน์ มณีอรุณฉาย. (2548). ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดทรายมูลและโรงเรียนวันสันโดษ อำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุกิจ จันทรงสิกุล. (2548). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของพนักงานท่าอากาศยานศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยเกริก
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค
- Krejcie, Robert V. and Daryle, W. Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. Education and Psychological Measurement. Vol. 30. No. 3. p. 608